

КРЕДИТНИЙ РИЗИК І ЙОГО ВПЛИВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

Кредитний ризик є одним із найнебезпечніших ризиків для банку, причому, на відміну від інших, що частково можуть бути нівельовані самими комерційними банками. Ризик неотримання певних вигід внаслідок невиконання клієнтами та контрагентами своїх зобов'язань попередити або спрогнозувати наперед досить важко. З великою впевненістю можна стверджувати, що єдиним найбільш дієвим інструментом мінімізації втрат від появи кредитного ризику є створення відповідних резервів, з яких резерв під проблему заборгованості займає особливе місце. Проте створення резервів є непопулярним заходом, а його ефективність часто ставиться під сумнів, оскільки ті кошти, які б могли приносити реальний прибуток для банку, мають бути зарезервованими під той ризик, який може не настати.

Така ситуація вимагає нового бачення проблеми кредитного ризику українських комерційних банків для створення адекватної та ефективної системи його попередження та мінімізації. Для цього, на нашу думку, необхідним є дослідження не лише сутності, але і причин його виникнення (рис. 1).

Варто зазначити, що якщо перші чотири причини визнаються майже усіма банками, оскільки вони є чисто зовнішніми, а тому слабо піддаються внутрішньому регулюванню, то п'ята, як правило, банками не визнається, оскільки вважається, що можливість в односторонньому порядку зміни умов кредитних договорів є виключним правом банків, зважаючи на економічні тенденції та процеси в економіці. На жаль, комерційні банки часто не враховують того факту, що зміна економічного клімату відображається також і на фінансовій стійкості їх клієнтів, а відтак, раптова та різка зміна відсоткової політики, строків погашення тощо призводить до ситуації, коли потенційно неповернені кредити стають проблемними, від чого страждає зокрема і сам банк. Досить яскравий приклад такої неефективної політики управління кредитним ризиком продемонстрували українські банки у 2007–2008 рр., коли за один-два операційних дні умови кредитних договорів були змінені, що призвело до масового невдоволення населення та суб'єктів господарювання такою ситуацією. В результаті вплив перших чотирьох факторів (див. рис. 1) підсилюється п'ятим, що фактично став каталізатором наростання проблемної заборгованості майже в усіх українських комерційних банках.

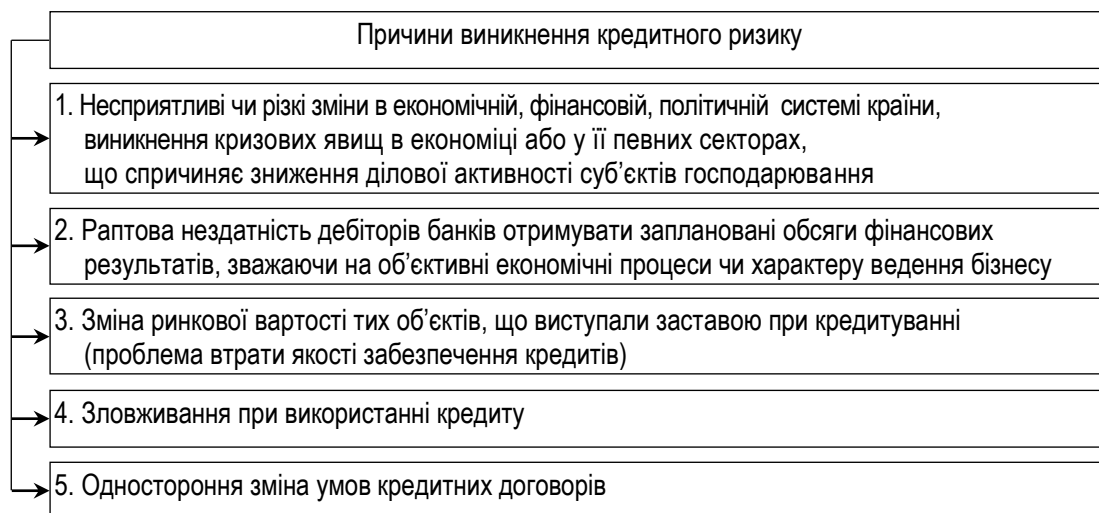

Рисунок 1 – Основні причини виникнення кредитного ризику

Ця ситуація демонструє катастрофічні помилки менеджменту банків в контексті управління кредитними ризиками, оскільки замість того, щоб перекласти тягар поглиблення наслідків світової фінансово-економічної кризи, що очевидно банками і планувалось, вони фактично перебрали кризу на себе, що спричинило порушення фінансової стійкості майже всіх українських банків та втрату платоспроможності частини із них.

Таким чином, ми вважаємо, що кредитний ризик має розглядатися банками не як зовнішній фактор можливого негативного впливу, а як внутрішня загроза, рушійною силою якої є та політика, яку проводить кожен конкретний банк. Тому управління кредитними ризиками має бути основою антикризової стратегії вітчизняних фінансово-кредитних установ у контексті попередження поглиблення наслідків світових де-стабілізуючих процесів.

Шульженко, Г.М. Кредитний ризик і його вплив на діяльність українських банків [Текст] / Г.М. Шульженко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8-9 листопада 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 208-209.